

De Erfgoedmonitor

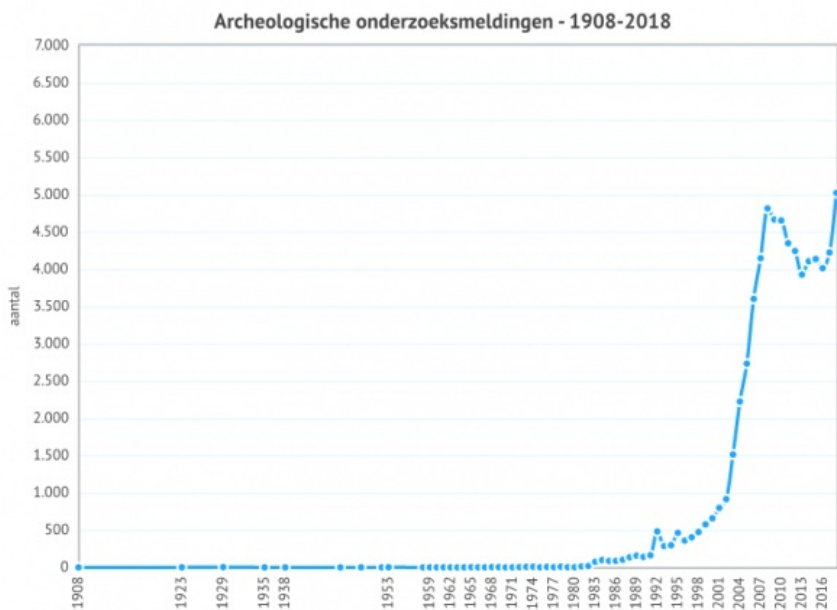
Home > Indicatoren > Archeologisch onderzoek - aantal onderzoeksmeldingen

Archeologisch onderzoek - aantal onderzoeksmeldingen

Publicatiedatum: 13 augustus 2019

In 2018 zijn er 5.025 archeologische onderzoeksmeldingen geregistreerd, wederom meer dan het jaar ervoor (4.225). Het totaal aantal geregistreerde onderzoeksmeldingen in Nederland komt hiermee op 69.329. De meeste meldingen kwamen vanuit Zuid-Holland (835) en Gelderland (830).

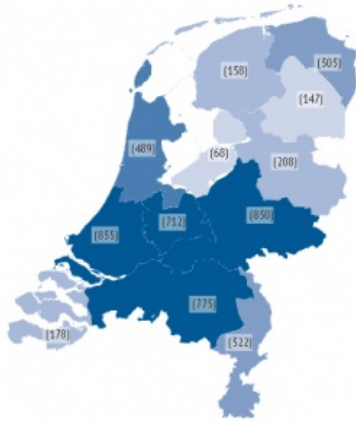
Groei

Bron: RCE - ARCHIS

Provincie

Archeologische onderzoeksmeldingen per provincie - 2018

< 150 150 < 300 300 < 450 450 < 600 >= 600

Bron: RCE - ARCHIS

De bovenstaande grafieken tonen het aantal onderzoeksmeldingen per jaar in Nederland van 1908 tot en met 2018..

Geregistreerde onderzoeksmeldingen

Een onderzoeksmelding is de melding van een archeologisch onderzoek in Archis II op basis van artikel 46 van de Monumentenwet.” (definitie van onderzoeksmelding volgens KNA 3.3). De onderzoeksmeldingen worden in Archis geregistreerd door de uitvoerder van het onderzoek. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed controleert op de aanwezigheid van een plan van aanpak of programma van eisen voor opgravingen, proefputten, proefsleuven en archeologische begeleidingen.

Tot 1988 is het aantal geregistreerde onderzoeken per jaar gemiddeld zeer laag. Het was in die tijd niet verplicht om archeologisch onderzoek te melden. In 2001 krijgt het melden van archeologisch onderzoek een belangrijke impuls. In dat jaar wordt de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) geïntroduceerd. De KNA schrijft voor dat alle archeologische onderzoeken officieel in de database Archis moeten worden aangemeld. We moeten er dus rekening mee houden dat vóór 2001 onderzoeken zijn uitgevoerd die niet zijn aangemeld.

In 2018 meer meldingen dan ooit tevoren

In 2018 werden in totaal 5.025 archeologische onderzoeken gemeld, 800 meer dan in 2017. Na aanvankelijk een sterke stijging vanaf het eind van de vorige eeuw, laat het aantal onderzoeksmeldingen vanaf 2008 voor een dalende trend zien. Vanaf 2014 neemt het aantal meldingen weer toe. In 2013 werd sinds 2008 het kleinste aantal onderzoeken gemeld (3.930). De afname na 2008 is mogelijk gerelateerd aan de afname van bouw- en infrastructurele projecten die vaak leiden tot archeologisch onderzoek.

Meldingen uit provincie Utrecht meer dan verdubbeld

De meeste onderzoeksmeldingen kwamen uit de provincies Zuid-Holland (835) en Gelderland (830), zo'n 100 meer dan in 2017 (elk 730). Vanuit de provincie Utrecht verdubbelden de meldingen zich ruimschoots, van 325 in 2017 naar 712 in 2018..Vanuit de provincies Groningen (van 318 naar 303), Friesland (van 159 naar 158) en Flevoland (van 72 naar 68) kwamen in 2018 minder onderzoeksmeldingen binnen dan in 2017.

Bronnen:

Archeologisch Informatiesysteem (Archis) - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

31 december 2018

Meetfrequentie:

jaarlijks

Verantwoording:

Voor het inzichtelijk maken van kwantitatieve ontwikkelingen over de lange termijn (periode 1908 tot heden) in het archeologisch onderzoek in Nederland, zijn de onderzoeksmeldingen uit Archis II de best beschikbare en meest complete bron. Het gebruik van deze data kent echter een aantal problemen:

1) Pas in 1988 wordt het verplicht om opgravingen te melden, conform artikel 41 van de Monumentenwet 1988. In de vigerende versie van de Monumentwet 1988 wordt deze verplichting vermeld onder §3 Opgravingsvergunning, artikel 46 : 1. "De houder van een opgravingsvergunning meldt de aanvang van een opgraving aan Onze minister." Voor 1988 bestond er geen verplichting tot het melden van opgravingen.

2) Archis is als project gestart in 1988, maar werd als digitaal archeologisch informatiesysteem pas operationeel in 1992 (Archis I). In dat jaar vindt ook de oplevering van het Archeologisch Basis Register (ABR) plaats. Tussen 1992-2002 was het nog niet mogelijk om gegevens digitaal, rechtstreeks te melden. Gegevens over vondsten en vindplaatsen werden ingevoerd in het programma ARBASE en via een diskette beschikbaar gesteld aan de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Artikel 41-meldingen van opgravingen werden eveneens op deze wijze (zij het niet consequent) of aan de hand van papieren formulieren aan de ROB gemeld. Vervolgens werden de gegevens bij de ROB ingelezen in Archis I. Pas na de operationalisering van Archis II in 2002 en mede dankzij de snelle ontwikkelingen van Internet (toegankelijkheid, gebruik) werd het mogelijk voor externe instanties en personen om opgravingen en vondsten/vindplaatsen rechtstreeks (digitaal) in te voeren in Archis.

3) Pas in 2001 wordt het melden van andere typen onderzoeken dan opgraven (bijvoorbeeld inventariserend veldonderzoek, archeologische begeleiding) verplicht gesteld. In dat jaar wordt de KNA geïntroduceerd. De KNA schrijft voor dat alle archeologische onderzoeken in Archis moeten worden aangemeld. Naar aanleiding van deze verplichting wordt, eveneens in 2001, het kopje 'Onderzoeksmelding' opgenomen in Archis.

Om bovengenoemde redenen moeten we er rekening mee houden dat vóór 2001 veel onderzoeken zijn uitgevoerd die niet zijn gemeld. Het lage aantal meldingen van onderzoek dat tussen 1908 en 1988 is uitgevoerd, vormt hiervoor een duidelijke aanwijzing.

In 2017 zijn de cijfers van alle voorgaande jaren gewijzigd. Dit heeft ermee te maken dat het aantal onderzoeksmeldingen in Archis met terugwerkende kracht voor eerdere jaren zijn aangepast en verbeterd.

Lees [hier](#) meer over dit onderwerp.